

Nr 450

Av herr **Munktell m. fl.**, om pension åt f. d. docenten vid universitetet i Uppsala R. Engländer.

Den 9 maj 1953 anhöll större akademiska konsortiet i Uppsala hos kanslern för rikets universitet om utverkande av årlig pension åt docenten i musikforskning vid universitetet. Dr. phil. Richard Engländer, som den 17 februari 1954 skulle fylla 65 år och i samband därmed avgå från sin docentanställning vid universitetet. I anledning av konsistoriets begäran hemställde kanslern i skrivelse den 20 oktober 1953 hos Kungl. Maj:t om beredande av en pension åt Engländer med skäligt belopp. Statskontoret, som efter remiss yttrade sig i frågan, ansåg sig emellertid "med hänsyn till arten och kortvarigheten av Engländers verksamhet vid Uppsala universitet eller eljest i det allmännas tjänst icke kunna understödja framställningen" och den 11 december 1953 fann Kungl. Maj:t denna icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Vid 1954 års riksdag väckte därefter i andra kammaren herr Munktell motion om beredande av pension om 6 000 kronor åt Engländer men statsutskottet fann "sig sakna anledning att intaga någon annan ståndpunkt till Engländers pensionsfråga än den, som innefattas i Kungl. Maj:ts nyligen meddelade avslagsbeslut". Riksdagen följde utskottet.

Undertecknade få härmed på nytt bringa frågan om beredande av pension åt Engländer inför riksdagens prövning. Vi åberopa därvid den motivering, som förebragts i 1954 års motion, men vilja tillägga följande.

Det torde kunna förutsättas att statskontorets negativa utlåtande varit avgörande, när Kungl. Maj:t förklarade sig icke kunna biträda större akademiska konsistoriets i Uppsala och universitetskanslerns hemställan om pension åt Engländer. Det är givetvis riktigt att Engländer jämförelsevis kort tid varit docent vid universitetet; han förordnades till docent i Uppsala 1948, några månader efter det han blivit svensk medborgare. Men vid docentförordnandet hade han bakom sig en lång vetenskaplig verksamhet, som går mycket längre tillbaka än till 1939, då han som flykting kom till Sverige, och som till betydande del redan då rört svensk musikhistoria. Redan 1916 offentliggjorde han i Berlin en doktorsavhandling över Johann Gottlieb Naumann som kompositör av

operor. Naumann, som var tysk, inkallades som bekant två gånger av Gustav III för att reorganisera och leda det svenska hovkapellet, och hans verksamhet i Stockholm blev av stor betydelse för höjande av vårt musikliv. På stockholmsoperan uppfördes tre operor, som voro komponerade av honom, däribland hans mästerverk, Gustav Vasa, till vilken Kellgren skrivit texten och som gavs med utomordentlig framgång. Det var alltså till ett viktigt skede i svensk musikhistoria som Engländer anknöt genom att välja Naumann till ämne för sina forskningar. Sitt intresse för svenskt musikliv visade han ytterligare sex år senare genom en ny upplaga av arbetet med vidare bidrag till Dresdens och Stockholms musikhistoria.

I Sverige koncentrerade Engländer sig på Joseph Martin Kraus, den andra centrala gestalten vid Gustav III:s opera och mycket betydande som kompositör. Engländers forskningar över Kraus ha fört till viktiga resultat.

Att vi anhålla om pension åt Engländer oavsett att han endast några år varit svensk statstjänsteman har sin orsak i att det rör sig om en verkligt framstående man, som ägnat arbete och intresse åt svenskt kulturliv redan årtionden innan han på grund av nazistisk förföljelse bosatte sig här. Ytterligt få av de flyktingar undan nazisterna, vilka kommit till Sverige, kunna uppvisa en dylik verksamhet.

Under de år som gått sedan riksdagen avslag motionen om pension åt Engländer har han fortsatt att energiskt verka i musiklivets tjänst, både som lärare vid Uppsala universitet, där han under dessa år givit ett flertal kurser utan ersättning, som utövande musiker och som musikhistorisk författare. I Verdandis småskriftserie har han publicerat den populärt hållna och mycket intressanta skriften *Modeströmningar och mästare i musiken*. Till Mozartjubileet 1956 har han utgivit i facsimile och kommenterat en kantat av Mozart som i Mozarts egen handskrift försvaras i Uppsala universitetsbibliotek. Denna utgåva blir det otvivelaktigt främsta bidraget från Sverige till Mozartjubileet. I en särskild skrift har han behandlat universitetsbibliotekets Mozartskisser. Dessa, som kommit till Sverige genom gåva till en svensk diplomat i början av 1800-talet, omfatta utom kantaten skisser till *Trollflöjten* och utkast till operan *Titus* och höra till bibliotekets dyrbarheter. För verket *Monumenta Musicae Svecicae* förbereder han utgivandet av symfonier av Kraus. Detta arbete torde föreligga före slutet av innevarande år.

Den betydande verksamhet Engländer fortfarande utövar innebär ytterligare skäl att giva honom ett levebröd.

I fråga om storleken av det belopp som bör beviljas Engländer föreslå vi i likhet med 1954 års motion 6 000 kronor, alltså samma summa som riksdagen anslagit åt doktor Thörnberg.

Med åberopande av vad ovan anförts få vi alltså hemställa,
att riksdagen ville som pension åt f. d. docenten vid Uppsala
universitet Richard Engländer bevilja en årlig summa av
6 000 kronor.

Stockholm den 26 januari 1956

Henrik Munktell

Edvin Jacobsson
i Tobo

Harald Hallén
